

ZVONČEK

□ 1 □ 9 □ 3 □ 8 □

• LETNIK • XXXIX •

Vsebinska osmega zvezka

	Stran
1. Ivo Peruzzi: Zbogom, kralj! Pesem	169
2. France Bevk: Merica. Ilustriral Mirko Šubie	170
3. Manko Golar: Jesenska. Pesmica	172
4. Joža Murnik: Kako je Pepček gobarja opeharil	173
5. Ali lahko štejemo do milijarde?	174
6. Vanda Borova: Steklена princeska. Češka pravljica	175
7. Nekaj nasvetov za mlade zbiralce znamk	176
8. Otroški paradiz	177
9. Srečanje. Pesmica s sliko	177
10. Mirko Majdič: Kako je Joka pomagal psu-čuvaju	178
11. Amerikanski otroci — izumitelji	179
12. Največje in najmanjše stvari na svetu	180
13. Franjo Čižek: Mihec Pihec daruje teti kanarčka. Ilustriral France Podrekar	182
14. Zopet v šoli. Pesmica s sliko	184
15. Peter Sodnik: Nadarjeni otroci	185
16. Ivan Razpotnik: Skrivnost zelene jame. Čudoviti doživljaji dveh dečkov	186
17. Kaj je pripovedovala kocka sladkorja?	188
18. F. S.: Mladi črnošolec. VIII. Potujoči robec	189
19. Žive slike	190
20. Pisma Zvončkarjev gospodu Doropoljskemu	191
21. Iz mladih peres. Zivko Rapč: Za svobodo domovine. Zivan Ž.: Vrnitev.	192
22. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
23. Stric Matic — s košem novic	Četrta stran ovitka

Slika na ovitku predstavlja grob viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Oplencu.

„ZVONČEK“ ni namenjen samo domači mladini, ki ji je že 38 let najboljši prijatelj, zabavnik in učitelj. Vsak mesec mora njegov vabeči glas s sveto materino besedo toplo objeti tudi našo deco v sosednjih deželah, pa v Nemčiji, Franciji, Belgiji, na Nizozemskem, v Ameriki in Argentini. Tretjina slovenskih otrok živi v inozemstvu. Naše geslo je: Mal položi dar, deci na oltar. Starši, učitelji, naročajte „ZVONČEK“ svojim otrokom! Domoljubi, podprite idealno narodno akcijo!

Pokažite in priporočajte »Zvonček« svojim znancem! Nabirajte pridno listu novih naročnikov! Čim večji bo krog »Zvončkarjev«, tem lepša in obsežnejša bo vsebina našega lista!

»ZVONČEK« izhaja v zvezkih vsak mesec (razen julija in avgusta) in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 din, za pol leta 15 din, za tretjino leta 10 din.

Posamezni zvezki so po 3 din.

Uprava in uredništvo »Zvončka« sta v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin

List izdaja in zalaga Konzorcij »Zvončka«, ki mu načelujeta Nilka Potočnikova in Engelbert L. Gangl

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavniki Francé Štrukelj)

List s podobami za mladino

Leto 39

*

Oktober 1938

*

Štev. 8

ZBOGOM, KRALJ!

(9. X. 1934)

VSE MESTO V ČRNI ŽALOSTI MOLČI,
NA ASTINI OMARI LUČ GORI.
NA LISTEK BEL JE ZAPISALA
BESEDIC DVOJE IN PRI NJIH ZASPALA:
ZBOGOM, KRALJ!

IN LUČKA SIJE NA KRALJEVI LJK,
POČASI URA BIJE TIK, TIK.
IN ASTIN SRČEK Z URICO UDARJA,
SE Z MRTVIM KRALJEM V SANJAH POGOVARJA:
ZBOGOM, KRALJ!

O, DRAGI KRALJ, LE MIRNO, SLADKO SPI!
ZA TEBE, GLEJ, NAŠ MLADI ROD ŽIVI.
VEŠ, V ČISTIH DUŠAH TI BESEDIC DVOJE
V SPOMIN JE PISANIH NA ŽITJE TVOJE:
ZBOGOM, KRALJ!

Ivo Peruzzi

MERICA

Danes mlin ne stoji več, stene so porušene, ostanek zidov obraščata loza in robida. Nekoč pa je ropotal in se stresal od jutra do večera, veliko leseno kolo se mu je pod curki vode počasi obračalo, vzdihovalo in stokalo, kakor da ne more več in kliče na pomaganje.

Mlinar Jaka je bil suh kot trlica, ozkih lic in kozje brade, oči so mu prijazno vrtale v človeka. Kadar koli sem kot bosopet pobič prinesel v košku mešič žita v mlin, me je sprejel z dovtipi in s smehom, me zadržal in mi pripovedoval sto zanimivosti. S časom sva si postala skoraj prijatelja.

Potem so mi nekega dne doma ukazali, naj poslednjim nosim mlet k njegovemu sosedu, ki je imel mlin pet minut hoda niže ob potoku. Kdo ve, zakaj smo menjali mlinarja? Menda je Jaka zaradi nezgod, ki so ga zadevale — zbolela in umrla mu je bila žena — iz žalosti in obupa prepogosto pogledal v kozarec in zanemarjal mlin. Kadar človeku obrne hrbet sreča, ga radi zapuščajo tudi ljudje.

Ta sprememba mi ni bila ljuba. Těsnobno mi je bilo vsakikrat, kadar koli sem zavil po stezi mimo prvega mlina k sosedu. Če sem ob poslopju zagledal slokega mlinarja, mi je postalo čudno grenko ob srcu. Obšla me je bojazen in sramovanje, kakor da nosim neko krivdo na duši. Glavo sem stisnil

med ramena in tiho stopal med grmovjem, dokler mu nisem bil izpred oči.

Nekoč v pozni jeseni, ko so bile noči že temne kot v rogu, sem zopet nesel v mlin in lahkega srca bosopetil po stezi. Mlin pod menoj je počival, nikjer ni bilo videti žive duše. Dospel sem do razpotja in nenadoma obstal kot vkopan. Na skali pod košato lesko je sedel Jaka, imel je mračen obraz in me je pogledal izpod čela.

Nepričakovano srečanje me je zmedlo, za trenutek so mi ohromele noge in mi je otrpnil jezik. Potem sem se naglo zbral in ga pozdravil.

Odzdravil mi je in oči zopet uprl nekam v tla.

Šel sem mimo njega, kakor da stopam po črepinjah. Nisem ga gledal, a sem čutil, da mu oči visijo na mojih nogah. Ko je opazil, da sem zavil na stezo, ki je vodila k sosedu, se je nenadoma dvignil.

»Kam pa neseš?«

Obstal sem in se plaho ozrl.

»V mlin,« sem mu odgovoril.

»V mlin? Že vem, da ne v kovačijo,« je rekel razdraženo, neprijazno. »Saj je tudi tu mlin,« je pokazal na svojo domačijo. »Ali ni?«

»Doma so mi ukazali...«

»Ako so ti doma tako ukazali, kar nesi drugam,« mi je segel v besedo. »Le nesi... saj te ne zadržujem...«

Odkar sem ga zadnjič videl, je bil ves spremenjen. Oči so mu ostro sršele, lica so mu bila še bolj upala, brez sence vedrega smeha, da sem se ga bal. Obenem se mi je zasmilil, čeprav nisem vedel, zakaj

naj se mi smili. Tako čudno mi je bilo, da me je stiskalo za grlo. Če bi bil tudi hotel dalje, bi se mi noge ne bile premaknile, bi mi srce ne bilo dalo.

čen prostor je napolnilo tresenje in ropotanje.

»Počakaj!« mi je zaklical, ko sem hotel na mestu oditi. »Saj bo kmalu, kaj boš jutri še enkrat hodil!«

»Saj nesem k vam,« sem zajecljajal.

»Ne, ne, ni treba,« je zamahnil z roko. »Ni treba, ako boš zaradi tega kregan.«

»Saj ne bom.«

To ni bilo tako gotovo. Ukazali so mi bili nositi v mlin k sosedu, te zapovedi bi ne bil smel prekršiti. Pa takrat mi ni bilo do tega.

Mlinar se je spustil po stezi. Preden sem prišel za njim, se je veliko, leseno kolo že vrtelo. Jaka mi je potegnil mešiček iz koška in hitel zasipat. Mlin se je oživel; mra-

»Pa bo noč.«

»Noč? Seveda bo noč. Pa ne tako hitro. Poglej, kje je sonce!«

Sonce je stalo tik nad grebenom nasprotnega hriba. Še malo, pa bo izginilo, senca bo legla v dolino. Lezla bo zmeraj više v hrib, z njo sence, gostila se bo tema. In s temo se bodo porajali strahovi, ki jih je bila polna moja domišljija. Teme in strahov pa sem se bal.

Pa se mlinarju vendar nisem upal ustavljati. Ne vem, zakaj je hotel, da naj počakam. Morda naslednjega dne ni mislil stopiti v

mlyn... Prizadeval se je na vso moč, da bi me zamotil. Oči so se mu znova svetile kot nekdanj, čez lica se mu je razlezel nasmeh. Vzel je svinčnik in mi v oguljen zapisnik risal možice in živali. Potem mi je pripovedoval zgodbe, ki so se godile nekje v daljnih deželah. Kadar koli prej bi me bile živo zanimala, a tedaj sem jih poslušal le na pol. Oči so mi neprestano uha-jale na dolino in na pobočje.

Zdelo se mi je, da ni večer še nikoli tako naglo nastajal kot takrat. Dolina je bila že vsa v senci in breg, le v vrhu hriba je še gorelo sonce. Kamen pa je ropotal in mlel, ni bilo konca. In ko je ugasnilo sonce še na hribu in se je nad potokom čimdalje bolj gostil mrak, se mi je čudno dvignilo v prsih.

»Saj je že tema,« sem zategnil; šlo mi je na jok.

»Kakšna tema neki!« je rekel mlinar. »Kje pa vidiš temo? Saj je tudi že zmleto...«

Moko je stlačil v mešiček, si jo vzel merico v plačilo in jo usul v lonec, nato mi je toplo stisnil roko.

»Bog plačaj! Lahko noč!«

Tako mi dotlej še nihče ni stisnil roke. In v tistem stiskljaju in v mlinarjevem glasu je bilo nekaj takega, da mi je šlo do srca...

Ne vprašujte me, kako sem takrat hodil domov! Tema me je lo-

vila vso pot, strah mi je stopal po petah. Poleg tega me je plašila bo-jazen, kaj porečejo doma. Hodil sem tako naglo, kot mi je le dopuščalo breme. Zasopljn in poten, da je imel vsak las svoj curek, sem doma treščil v izbo.

Domači, ki so že sedeli pri luči, so me čakali z očitajočimi pogledi.

»Kdo pa ti je ukazal čakati?« me je vprašal oče strogo, ko je zagledal mešič.

»Saj me Jaka... ni pustil,« sem izjecljal. »Rekel je, naj počakam.«

»Jaka? Kdo ti je pa ukazal nesti v mlin k Jaku?«

»Počakal me je in rekel, naj nese-m k njemu,« sem se nakremžil; bil sem tiste čase zelo kisel deček in za svoje dejanje tudi nisem čakal pohvale.

Oče je pogledal mater, nato babico, ki je čepela ob peči in miže pletla nogavice. Vsi so molčali.

»Za merico mu je šlo,« je sled-njič spregovorila babica. »Polna hiša otrok, a morda niti praška moke. Bog jim blagoslovi!«

Niso me pokarali ne pohvalili, a je bilo kazno, da je bilo prav, kar sem storil. Zaradi merice moke in zaradi polne hiše otrok. Tega nisem dobro razumel, a sem vendar čutil, da sem zaradi tega smel prekršiti tudi zapoved. Ali vi razume-te, otroci?

* * *

JESENSKA

V listju rumenem šepeče jesen...
Tiho, ko da se nečesa boji,
plaho drhti, zdaj otožno ihti
in zopet vsa bolna v daljo strmi.

Breza samotna si haljo zlati,
stari se hrast nanjo plaho ozira —
daleč tam sonce zlato, krvavo
v hladni jeseni tone, umira...

Manko Golar

Kako je Pepček gobarja opeharil

Mati je imela sina Pepčka bebeca. Ves dan je posedal na peči, spal ali pa jedel kruh in ga zalival z vodo. Nič ni delal, ker bi delal same neumnosti. Samo spomladi je goske pasel in jeseni kopal krompir. Sicer pa nič — čisto nič. Bil je bebec. Pa se je vendar mati domislila, da ga ne bo več puščala v sladkem brezdelju. Poslala ga je po gobe. »Skoči, Pepček, s peči in pojdi gobe nabirat!« Toda s peči se je oglasilo nejevoljno godrnjanje, češ da gonijo Pepčka z dela na delo. Mater je pogrelo, da se Pepček pritožuje, čeprav ničesar ne dela. Vzela je leskovo in šla nad Pepčka. Le-ta je skočil s peči, pograbil košaro in jo ubral v gozd. Materi še na misel ni prišlo, kako bi mogel poznati goban (jurček), ko še nikoli ni nabiral gob. Ampak Pepček je bil tiček. Ves spehan je prihitel v gozd ter sedel, da bi se odpočil. In blaznim sreča ni opoteča. Pepček sicer ni bil blazen, temveč bebast. Ko je tako sedel, je začutil, da sedi na nečem vlažnem. Vstal je in videl, da je sedel na gobanu. Ozrl se je in videl, da je naokrog vse polno gob. Da so to gobani, tega menda ni vedel, ampak videl je gobe in, če bi bile to same mušnice, bi jih tudi pobral. Odrezal je debelo vejo, privezal na konec košaro, jo dal na ramo in hotel oditi domov. Toda, ne! Usedel se je, sedel, premišljal in v svojih neumnih možganih iskal, kako bi jo zagodel sosedom za to, ker mu pravi jo bebec. Hodili so tudi po gobe, bili so gobarji.

In Pepčku se je rodila misel. Hitro in oprezno je začel ob poti privzdigovati mah in delati z nožem jamice. Potem je gobane lepo

obrezal in jih zasadil v jamice pod mah. Ko je košaro izpraznil, se je zadovoljno oddahnil: »Saj vendar nisem Pepček bebec. Bebcí so ti-sti, ki bodo tukaj videli gobe in mislili, da so same zrasle, a sem jih jaz vsadil.« In Pepček je modrijansko pokimal in mislil, da je sosede opeharil. No, kajpak, bebec! Potem je pobral košaro in tekel domov. Od veselja je poskakoval kakor kozliček in je prenehal šele takrat, ko se je nekajkrat prevrnil čez korenine in si pošteno opraskal nos. Vesel pa je bil navzlic temu še zmeraj. »Saj mati ne bodo hudi, napravil sem vendar nekaj tako prebrisanega, da bi tega ne znal niti sosed Baraga, ki slovi v vsej občini za modrega moža.«

Toda svojega veselja ni mogel Pepček nikomur razodeti, zakaj vsi so odšli na polje in v vinograde. Sicer pa bi tudi mati ne bila vesela razbite košare in Pepčkovega opraskanega nosa, ki je začel sumljivo otekati. Ampak na to Pepček še ni mislil; sklenil je, da bo o vsem molčal. Zlezel je torej na peč in si

dal v kisu namočen obkladek na nos. Zraven je modroval in se tolažil: »Če so se prenehali kozi zobje majati, se bo pozdravil tudi moj nos.« In narezal je še čebule in si jo navezal na nos. Toda kmalu je začel neusmiljeno stokati in, ko bi ne bil tako len, bi bil od bolečin skakal po eni nogi. Ker pa je skozi okno videl, da se bliža mati, je str-

gal obkladek z nosa in sklenil, da se bo dostojno obnašal. Še vedel ni, da mu je nos kakor kumara in da mu tečejo solze, debele kakor grah.

Ko je mati Pepčka opazila, je ostrmela, sklenila roke in karala Pepčka. Pepček pa nič, zakaj odločil se je, da se bo vedel dostojno. Zato je stal pri vratih in molčal. Medtem je nastal zunaj vrišč. Mati je prenehala zmerjati Pepčka in šla gledat, kaj se godi. »Sosedje, pomislite,« je kričal sosed Miha Baraga. »Grem iz gozda in nenedoma zagledam ob poti celo vrsto gobanov kakor vojakov. In začnem jih rezati, pa se še bolj začudim. Gobani so obrezani. Brž jih pomečem iz koša, zakaj to je gotovo hudičevo delo. Tako hoče zvabljati ljudi v pekel.« Pepček je pozabil na svoj sklep, da se bo dostojno vedel, in se je strašno zakrohotal. Pomolil je glavo skozi okno in sosed, opazivši opraskani obraz, na katerem je čepela kumara namestu nosa, se je prijel za glavo, skočil v hišo in zapahnil za seboj vrata. Misli je, da je to sam vrag, ki ga je priklical s svojimi besedami. Niti slišal ni več, kako je Pepček kričal: »Bebec, večji od mene, ki mi praviš bebec, gobane sem jaz zasadił pod mah. Ha, ha, ha!«

Ali lahko štejemo do milijarde?

Do sto gre stvar prav dobro in gladko ter traja, če gledamo zraven na sekundni kazalec žepne ure, približno 1 minuto. Kaj pa naprej — šteti moramo seveda tudi stotice s polnim imenom.

Štetje bi bilo zelo preprosto, če bi pričeli vedno z eno. Toda v tem primeru moramo izšteti vse, torej: sto ena, sto dve itd. Do 200 lahko naštejemo nekateri jezični akrobati v eni minuti,

toda za nadaljnjih sto (200—300) potrebujemo že 1½ minute, za prvi tisoč pa dobre četrte ure. V eni uri lahko naštejemo do 4000, pri številu 40.000 pa se je čas izgovarjanja številke že podvojil, zato moramo žrtvovati ne deset, temveč 20 ur. Pri 400.000 je ura že natiktakala 400 ur, pri 4 milijonih pa 8000 ur. Je to dolgotrajno in naporno delo, ker moramo poleg štetja še računati čas na uri.

Teoretično je pa dokazano, da bi rabili za naštevanje do 1 milijarde nekaj več kakor 600 let, to bi bilo pa za vsakega zemljana nekoliko preveč. Torej nikar ne poskušajte!

Steklena princeska

(Češka pravljica)

Po livadah in poljanah so cvetele jesenske rožice in marljive čebelice so veselo brenčale, kakor da bi se učile novih pesmic. Takrat je korakal med polji reven steklarski vajenček. V vreči na rami je nosil orodje za pihanje stekla in je pre-mišljeval, kje na svetu bi ujel nekoliko sreče.

Ko je zamišljen korakal rdečemu zahajajočemu soncu naproti, je zagledal na obronku polja na pol razpadlo hišico. Ponižno je potrkal, toda nihče se mu ni odzval, kajti v hišici ni bilo nikogar. V njej je bila le stara polomljena postelja, ognjišče, miza in stol. »Gotovo je čakala ta hišica name!« si je dejal vajenček, vstopil je, odložil vrečo in si skuhal iz živil, ki jih je imel s seboj, preprosto juho. Nato se je utrujen zleknil na posteljo in mirno zaspal.

Drugega dne mu je okolica tako ugajala, da je sklenil nekoliko časa ostati. »Poskusiti hočem, ako znam še kaj svoje obrti!« je rekel sam pri sebi, naredil ogenj, pristavil posodo s steklom, ga raztopil in pričel skozi dolgo cev pihati steklene umotvore. Krasen, slokonog jelen je nastajal pod njegovimi spretnimi rokami. Vajenčku se je naenkrat zazdelo, da ga nekdo opazuje. Obrnil se je hitro in je ugledal zunaj pred oknom malega, drobnega možica. Steklarček — ne bodi len — je skočil ven in pograbil malčka, ravno ko je hotel izginiti v neko luknjo v zemlji. Možic je praskal in grizel kakor divja mačka, toda steklarski vajenček ga je kmalu ukrotil, ga postavil v koči na mizo

in mu rekel: »Poslušaj, človeček! Midva bi morala skleniti prijateljstvo! Pravijo, da podzemeljski ljudje prinašajo srečo. Povej mi, morda bi mi pa ti mogel pomagati in preskrbeti odjemalce za moje umotvorčke!« Pri teh besedah je pokazal steklar možičku steklenega jelena. Možiček je na široko odprl oči in je z jezikom obližnil steklo, nato mu je pa nežno rekel: »Ali si morda čarovnik? Tako lepe stvarce še nisem nikdar videl v svojem življenju! Poljska princeska, moja gospodarica, pa je dala postaviti to hišico iz same radovednosti, da bi prisluškovala ljudem! Tako rada se smeje vam, smešnim bitjem!«

»Kaj, nam ljudem se smeje tvoja princeska?« je ogorčeno vzkliknil vajenček. »No, le počakaj, če jo jaz enkrat ujamem, se ne bo več smejala!« Potem je vzel steklenega jelena, ga lepo zavil v mah in ga dal možicu. »Tako, sedaj pa odnesi to tvoji princeski in ji povej, da ji bom še kaj lepšega napravil, če bo nam ljudem dobra in prijazna.«

Človeček je z jelenom izginil kakor blisk. Vajenec pa je pihal steklo naprej in je naredil še labuda, ki ga je postavil na okensko polico, da bi se ohladil. Ko ga je hotel pozneje spraviti, je še videl izginiti drobno ročico, ki je vlekla labuda v luknjo. »To ste mi pravi nepridipravi!« je zavpil steklarček, »kaj pa naj pokažem vaši princeski, če me pride obiskat?« Toda navzlic temu ni bil slabe volje in je delal naprej, dovršil je še krono iz stekla in stekleno zibelko. Te stvari je položil poleg postelje na stol in legel spat.

Vajenček pa ni zaspal... S polzaprtimi očmi je kmalu razločil, kako je vstopilo v sobo drobno bitje — poljska princeska. Dva podzemeljska možica sta jo spremeljala in nosila pleteno košarico, ki sta jo na njen migljaj postavila poleg postelje. Mala lepotica si je pa nataknila stekleno krono na glavo in je zaplesala z drobnimi koraki po sobi. »Če bi mi mogel napraviti vsaj še obleko iz stekla!« je vzdihnila in izginila. Steklarčku pa ta njena želja ni šla iz glave. Pogledal je v košaro: koščki belega kruha, surovo maslo in med so bili nakopičeni v njej. To darilo mu je poslala princeska kot plačilo za lepe steklene stvarce. Ko je vajenček dobro pozajtrkoval, je pričel

zopet z delom. Napravil je nebroj majhnih steklenih ploščic in jih je sestavil v krasno stekleno oblačilce, katerega ploščice so pri vsakem dotiku nežno zvončkljale.

Ko se je znočilo, je položil stekleno oblačilo na mizo. Zopet je prišla poljska princeska in se je vsa vzradoščena oblekla v prozorno obleko. Tedaj je pokleknil steklarček pred srčkano kraljico poljan in ji ves navdušen rekel: »Draga, povej mi, kaj hočeš; vse stvari, ki bi jih rada imela, ti bom napravil iz stekla!«

»Dobro, potem mi pa napravi princa iz stekla, da ne bom vedno sama na livadah!« mu je odvrnila princeska.

»Toda, kaj boš s princem iz stekla? Bil bi vedno hladen in nepremičen! Raje si vzemi mene za tovariša. Čez dan bova tekala po poljih, zvečer ti bom pa tu pri ognju delal najbolj čudovite steklene umotvorčke!«

Tako je revni steklarček res dobil lepo poljsko princesko. In če gremo po livadah, vidimo včasih drobne nežne nitke na pisanih marjeticah. Tedaj vedite, da je blizu steklarski vajenček v svoji poljski hišici, kjer dela lepi princeski najlepše steklene umetnine in spusti včasih svetlo stekleno nitko, da jo veter odnese na zelene poljane...

Nekaj nasvetov za mlade zbiralce znamk

Lepša in boljša je majhna zbirka z dobro ohranjenimi znamkami, kakor pa velika s poškodovanimi, torej manj vrednimi!

Nekatere znamke so občutljive za vodo in bencin! Torej pozor pri čiščenju!

Omejite se na posamezna področja zbiranja! V nasprotnem primeru bodo imele vaše zbirke precej lukenj!

Imejte tudi znamke, ki jih imate po dvoje, za zamenjavo, v najlepšem redu!

Otroški paradiz

Tako imenujejo Japonsko, deželo krizantem. Da, tam se imajo dečki in deklice dobro, kar pa tudi zaslužijo, ker so baje — najbolj pridni otroci na svetu. Marsikdo od vas bi si jih moral postaviti za zgled.

Tako poslušnih in na samo besedo ubogljivih otrok, kakor so Japončki, pač ni nikjer na zemlji. To se najbolj opazi tam, kjer imajo po šest do deset otrok, dečkov in deklic. Še bolj kot pri nas se brigajo v »otroškem paradizu« starejši bratci in sestre za svoje mlajše. Včasih vidimo že šest do sedemletne drobne deklice, ki nosijo svoje mlajše bratce in sestre »štuporamo« k svojim igram. Tudi na Japonskem se deklice radi igrajo s punčkami. Te pa morajo seveda imeti japonske oblike in pristna japonska oblačila. Punčke opazimo v vsaki hiši, kjer imajo hčerke, posebno pa na tako zvani »dekliški praznik«.

V tej zanimivi deželi poznajo samo en skupni rojstni dan za dečke, ki je 5. maja vsakega leta, in samo eno rojstno slavlje za deklice, 3. marca. Posebnih rojstnih dni, kakor jih imamo na primer pri nas, na Japonskem ne poznajo. Vsak otrok in vsak odrasli Japonec postane na novega leta dan eno leto starejši. Smešno, kajne? Druge dežele — drugi običaji!

Toda, kjer je mnogo luči, je tudi mnogo sence, tako pravi star pregovor. Zato ste lahko zadovoljni, da ne živite na Japonskem in da vam ni treba k japonskemu zobozdravniku. To že pri nas ni nikakšna zabava; na Japonskem pa se zdravnik, ko izdira zob, ne poslužuje nikakih klešč, sploh nobenega orodja. Tudi ne pritrdi zoba, kakor so to včasih delali naši starši, na košček tenke niti in ne vleče tako dolgo, dokler ni zlobni boleči nepridiprav zunaj. O, ne! Tega načina na Japonskem ne poznajo. Tam izdirajo zobe mladim in starim kar z — rokami.

SREČANJE

*»To je dela zdaj jeseni!
bridko toži jež sadjar.
»Stokrat rekel sem in pravim:
boljše biti je čevljar.*

*Ta udobno dreto vleče,
mirno le doma sedi,
šiva, krpa, pipo žuli
in nikdar se ne spoti.*

*Jaz po drevju moram lesti
od pomladi do zimé,
obrezavati, gojiti,
sicer ni kaj pod zobé.«*

*Jež sadjar je slabe volje;
stopi k njemu jež čevljar:
»Dobro jutro,« pravi vljudno,
»le jeziti se nikar!*

*Boter, vaš poklic je krasen,
saj na zraku ste vse dni,
jaz v zatohli moram sobi
ždeti vsak dan do noči.*

*Moram šivati, hiliti,
sključen ves dan v dve gube,
še zaspati prav ne morem,
ker me vse kosti bole.«*

*In zedinila se ježa,
da težak je pač vsak stan,
da imajo vsi stanovi
poleg slabe dobro stran.*

Kako je Joko pomagal psu-čuvaju

Na velikem posestvu sta živel a udomačeni krok ar Joko in star pes-čuvaj Perun v dobrem prijateljstvu in slogi. Če je dobil stari Perun svojo malico, je prikoračil Joko in si izbral najbolj mastne grižljaje iz sklede, zato pa je dobil Perun večkrat kaj od sladkarij, ki so jih krok arju prinašali otroci.

Nekega dne je letal Joko po dvorišču, pa je nenadoma zaslišal neko zmerjanje in radoveden, kakor je bil, prišel pogledat, kaj je. Gospodar je stal pred pasjo hišico in grozil Perunu: »Ti leni nepridiprav, zakaj pa nikdar ne lajaš, kadar stopijo tuji ljudje na dvorišče? Zaradi tvoje malomarnosti bi nam tavi lahko vse pokradli, tebi je to vseeno, kaj ne?«

Pristopila je gospodinja in gospodar je menil, da bi bilo najbolje, če bi psa komu podarili in namesto njega dobili mlajšega in bolj čuječega. Otroci, ki so se v bližini igrali in slišali pogovor med očetom in materjo, so pričeli jokati in prositi očeta, da bi vendar še obdržal Peruna.

»Dobro«, je rekel gospodar, »dati hočem Perunu še nekaj časa, pa naj dokaže, če je še za kaj uporab-

ljiv!« Gospodinja je pobožala Peruna po mršavi glavi in rekla otrokom: »Prosili bomo očeta, da pusti Peruna pri hiši, saj imamo poleg njega še enega, mlajšega psa!«

Ko je pozneje gospodinja z dekle razobešala perilo, je prikorakal krok ar k svojemu štirinožnemu tovarišu, ki je sedel ves obupan pred svojim stanovanjem.

»Ne vzemi si tega tako k srcu«, ga je tolažil Joko, »veseli se, da dobiš mlajšega tovariša v pomoč!«

»Te ga ti ne razumeš«, mu je odvrnil Perun, »največji ponos nas ps ov - čuvajev je, da sami brez tuje pomoči varujemo domovja naših gospodarjev. Oh, kaj bi dal, da bi si zopet pridobil svoj stari sloves; poslej hočem še bolj paziti!«

»Stoj, nekaj mi je padlo na um!« je rekel Joko in nekaj zamrmral Perunu v uho. Pes je zamišljeno zamajal z glavo, nato pa je vseeno pokimal.

Zvečer, ko je sijala luna, je zletel Joko na vr v, na kateri je viselo perilo, in je s kljunom odpel vse kleščice za perilo, tako da je že popolnoma suho popadalo na tla. Nato sta s Perunom razprostrla po tleh veliko belo rjuho in znosila

polagoma vse perilo nanjo. Vse štiri ogle sta povlekla skupaj, da je nastal velik sveženj, katerega je moral Perun z vso svojo močjo vleči do vrtnih vrat.

Nato je prišel pes strahovito lajati, da so se v nekaj minutah prebudili vsi stanovalci hiše in pričeli gledati skozi okna. Hišni gospodar pa je prišel oborožen s puško na dvorišče. Pregledal je vse kote, zraven pa pogledoval Peruna, ki se je obnašal, kakor da je nor, in tekal vedno med vrtnimi vrati in svojim gospodarjem.

»Tu nekaj ni v redu!« je menil gospodar sam pri sebi in je sledil psu do vrtnih vrat. Tedaj je zagledal veliki beli sveženj s perilom in takoj je vse uganil. Posvetil je z žepno svetilko po cesti, pa ni mogel zaradi teme (ravno je bil velik oblak pokril luno) ničesar opaziti. Svoji ženi, ki mu je prišla naproti, pa je zaklical: »Poglej, tatovi so

bili na dvorišču in so hoteli odnesti naše perilo! Naš zvesti Perun jih je pa z lajanjem prepodil; zato bo pa tudi dobil jutri celo klobaso!« Nato je pobožal Peruna in odnesel perilo v kuhinjo, kjer so ugotovili, da ni ničesar zmanjkalo.

Ko je bila prihodnji dan zbrana vsa družina okoli Peruna in ga hvalila, je bil pes ves nesrečen zaradi sramote, saj je bila vendar vse to le goljufija. Pozneje pa je rekel krokarju, ki je bil deležen dobršnega dela njegovih dobrot in poslastic: »Zahvaljujem se ti za tvojo dobro misel, toda mene je vseeno zelo sram, ker sem bil pohvaljen, čeravno sem zaslužil batine. V bodoče bom pa sam bolje čuval dom, da si bom obdržal svoj ugled!« Joka pa je bil zadovoljen, da je imel tako duhovite domisleke, in je od veselja plesal na prazni vrvi za perilo kakor kakšen cirkuški plesalec!

Amerikanski otroci — izumitelji

V amerikanskem muzeju za prirodopis v New-Yorku je pred kratkim razstavilo svoja dela 300 znanstvenih mladinskih krožkov, katerim pripada okrog 5000 učencev. Posebno zanimanje na tej pestri razstavi je vzbudil praktičen stroj za snaženje čevljev, katerega je izumil 13 letni deček, ki je pa izjavil, ko so mu čestitali k izumu, da mu leži ta stroj bolj pri srcu, kakor pa njegovi poskusi s preoblikovalcem izmeničnega v istosmerni tok.

Vsi razstavljeni predmeti so bili narejeni na najcenejši način, večinom iz stare šare, ki so jo mladi izumitelji nabrali po podstrešjih, kletah, na avtomobilskih pokopališčih in pri starinarjih. Iz neporabne stiskalnice za citrone, nerabnih avtomobilskih sestavin in delov starih igračk, iz gumijaste vrvice in

motovil za sukanec je sestavil neki deček cel kinematograf. Na razstavi smo videli iz najpreprostejših sredstev napravljeno fotoelektrično celico, ki je upravljala hišni zvonec in odpirala vrata, nato teleskop, ki je v razdalji pol kilometra naznanjal čas žepne ure, relief luninega gorovja in še druge z veliko spretnostjo izvršene tehnične reči. Otroci med 8. in 9. letom so pokazali terarij (stekleno kletko za plazilce in rastline), ki je bil namenjen mestu Manhatanu za konzerviranje (ohranjanje) divje rastočih redkih cvetlic. Neka druga skupina si je izmislila pravcato »tovarno za sočivje,« kjer so gojili rastline pod točno kontroliranimi pogoji.

Za najboljše izdelke so bile razpisane nagrade v vrednosti 3000 dolarjev (približno 120.000 dinarjev). Za dodelitev nagrade je bilo merodajno posebno izumiteljsko znanje in smisel za praktično uporabljivost.

Največje in najmanjše stvari na svetu

(K slikam na sosednji strani!)

Največjo zastavo na svetu imajo na neki palači v Tokiu na Japonskem. 30 metrov je široka in 20 metrov visoka. Plapola pa 150 metrov visoko v zraku. (Glej sliko 2.)

*

Najmanjšo železnico, ki se sprehaja po dlanih, in druge drobčkane igračke so izgotovili otroci neke šole v Parizu. Posnemajte jih in napravite veselje svojim sestricam in bratcem. (Glej sliko 12.)

*

Največja šola na svetu stoji v Milwaukee v Ameriki. Je šest nadstropij visoka in jo obiskuje čez dan 12 tisoč učencev, zvečer pa 9 tisoč. Nič manj kot 250 učiteljev poučuje na tej šoli.

*

Najmanjši kužek sveta tehta pol kilograma in ima dovolj prostora v skodelici za kavo. (Glej sliko 9.)

*

Največji vodovod na svetu imajo v Los Angeles (izg.: Los Enzilis) v Ameriki. Dolg je 400 kilometrov.

*

Najmanjše kolo na svetu uporablja Anglež Mr. Talb v Kiddermistru. Če je vožnja na tem kolesu, posebno na tako majhnem sedežu, udobje, je seveda vprašanje? (Glej sliko 3.)

*

Največjo dopisnico na svetu imajo v Ameriki. Je to en meter dolga dopisnica v mestu Illinois, ki jo je neki navdušen ameriški državljani naslovil na predsednika Združenih držav. (Glej sliko 1.)

*

Električni motorček, kakor ga vidimo na sliki 13., ima dovolj prostora na nohtu in lahko še žene majhen strojček iz lesa. Zgradil ga je neki dunajski mehanik.

*

Največje sveto pismo imajo seveda v deželi rekordov, v Ameriki. Knjiga tehta 10 centov, je visoka 2 metra in široka 1-50 metra. Ima pa 8048 strani. Dve leti so rabili, da so jo napravili. (Glej sliko 11.)

*

Miniaturno motorno kolo vodi štiriletni Barry Dawson iz Wirrale na Angleškem in izvaja na njem težke telovadne like. (Glej sliko 4.)

Pravcato čudo je največja harmonika na svetu, na katero igra svetovnoznani virtuozi Fiers, Fiers je to orjaško harmoniko, ki tehta 80 kilogramov in je skoro 2 metra visoka, zgradil popolnoma sam. Ta umetnik nastopa s svojim glasbilo v Parizu z velikim uspehom. (Glej sliko 5.)

*

Najmanjša knjiga na svetu poleg cigarete! (Glej sliko 7.) Ta knjižica obsega 28 strani verzov nekega arabskega pesnika. Izdelala sta jo dva ameriška tiskarja.

*

Največji lestenec, podoben obrnjenemu kitajskemu stolpu ali cvetni čaši iz pravljične dežele, imajo v kinu Radiocity v New-Yorku. Premer gornjega reflektorja znaša 7-6 m, višina pa 9 m. Krona je iz jekla in tehta 130 ton. (Glej sliko 6.)

*

Še eno, zelo majhno knjigo, smo videli na razstavi v Parizu. Neki gospod iz Bukarešte (Romunija) jo je napravil z velikim naporom. Knjiga ni večja kakor kavino zrno; vsebuje pa celotno romunsko ustavo in predgovor kralja Karla. To »delce« je seveda mogoče čitati le s povečalnim steklom.

*

Največji predor na svetu so nedavno dovršili v Virginiji v Ameriki. Dolg je 30 kilometrov, torej je 10 kilometrov daljši kot Simplon-tunel.

*

Na sliki 10. vidite najmanjše reči na svetu in poleg njih za primerjavo roko z najmanjšim peresnikom: najmanjši radio-aparat z zvočnikom, najmanjša puška in drobčkani revolver, s katerima je možno resnično streljati, violino, ki igra, in šivalni stroj, ki zares šiva.

*

Največje pismo na svetu hranijo v državnem muzeju v Istanbulu v Turčiji. Na 9 metrov dolgim in 7 metrov širokem kosu pergamenta je perzijski šah v 16. stoletju napisal važne novice sultanu Solimanu. (Glej sliko 8.)

*

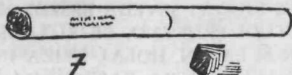
Največja cerkev na svetu je cerkev sv. Petra v Rimu, v katero gre lahko 55.000 ljudi.

*

Največjo uro na svetu imajo na letališču Durban v Afriki. Ta ura ima premer 70 metrov. Kazalnica je iz belega kamna, kazalci in številke so pa črno pobarvani. Ura leži vodoravno na zemlji in jo je lahko opaziti iz vsakega letala.

*

Največji most na svetu v bližini mesta San Franciska v Ameriki so nedavno dovršili. Delali so ga polnih 6 let. Gradnja mosta je stala 35 milijonov dolarjev.

FRANJO ČIČEK:

Mihec Pihec

MIHEC PIHEC DARUJE TETI KANARČKA

V POČITNICAH JE BILA NA OBISKU PRI MIHČEVIH TETA IZ MESTA. JE BILA TETA ZELO RADODARNA Z BESEDAMI IN JE DEJALA MED DRUGIM, NAJ DADO MIHCA K NJEJ ZA NEKAJ ČASA. OČE PIHEC SE JE VESEL OPRIJEL TE BILKE IN JE PRIJAZNI TETI RAD ZAGOTOVIL, DA PRIŽENE ŽE V NEKAJ DNEH NADEBUDNEGA NEČAKA POD NJEN KROV.

LJUBEZNIVI TETI JE BILO MALO ŽAL, DA JI JE POVEDAL JEZIK VEČ, KAKOR JE ŽELELO NEŽNO ČUTEČE SRCE, IN OČE PIHEC JE SEVE ZAGRABIL ZA TO BESEDO KAKOR PES ZA KOST, TAKŠNI SO DANES LJUDJE! SEVEDA BESEDE NE MORE VEČ SNESTI. BILO BI PA TUDI PRIJETNO, ČE BI LAHKO JEDEL BESEDE, POSEBNO, KADAR SI LAČEN. HOLAJ, KRIZA IN BREZPOSELNOST BI ŠLA ZBOGOM KAKOR KAFRA. ŽALIBOG DA NI TAKO. TETA JE PIKRO POKIMALA IN TAKO JE OSTALO.

ČEZ NEKAJ DNI JE PRIPELJAL OČE MIHCA K TETI TER SE LEPO POSLOVIL, VES VESEL, DA BO VSAJ NEKAJ DNI BREZ SKRBI, KER MU MIHEC NE BO NOBENE ZAGODEL.

»NO, MIHEC,« JE REKLA SLADKA TETA, »LEPO JE OD TEBE, DA SI PRIŠEL K MENI. NO, MIHEC, PA MI BOŠ POVEDAL KAJ LEPEGA IN NOVEGA! RECIMO, NA PRIMER, KAJ SO REKLI DOMA, KO SI ODHAJAL? SI MOGOČE PRINESEL KAK POZDRAVČEK ZAME?«

»NIČ NISEM PRINESEL,« JE ODVRNIL MIHEC, »PAČ PA SO DOMA REKLI, ATA JE REKEL MAMI, DOBRO SEM SLIŠAL V SOBO: ZDAJ BOM TOREJ PELJAL TEGA PUJSA K TETI. HRKADIBRKA! BABA BO DIVJE ZIJALA, A PRAV SE JI ZGODI. SAJ SE ŠE PRETEGNITI NE ZNA OD LENOBE.«

»TAKO SO REKLI? LEPO SO POVEDALI,« JE ODVRNILA TETA KISLO. PRECEJ JO JE POGREL TA POZDRAV, MALO JE KIHNILA IN NAŠOBILA USTA. VENDAR MIHEC JE BIL NEDOLŽEN KAKOR JAGNJE PRED VOLKOM, TO JE VEDELA TUDI TETA IN JE PRIJAZNO PELJALA MIHCA V SOBO.

V SOBI JE IMELA TETA KLETKO IN V NJEJ LEPEGA RUMENEGA PTIČKA KANARČKA. KANARČEK JE ŽVIŽGAL IN GOSTOLEL, DA JE MIHEC POZABIL NA VSE SKRBI IN TEŽAVE. KAR GLEDAL GA JE IN GLEDAL IN KO JE ODŠLA TETA NA TRG, DA NAKUPI ENO IN DRUGO, SE JE ZAPRL MIHEC V SOBO H KANARČKU IN BILO MU JE KAKOR V NEBESIH, KAKOR V PRAVEM PARADIZU SE JE PUSTILA ZAPRETI V SOBO TUDI MAČKA IN SEDAJ STA OBA GLEDALA KANARČKA KAKOR ČUDO Z ONEGA SVETA. KANARČEK JE ŽVIŽGAL IN PREPEVAL, MAČKI JE UGAJALO PETJE ŠE BOLJ KAKOR MIHCU. STOPILA JE BLIŽE IN POVOHALA KLETKO. SI JE MISLIL MIHEC: »VIDIŠ JO, MUCO MUCASTO! H KANARČKU BI RADA, TAKO JI UGAJA NJEGOV PRISRČNI GLASEK.«

JE BIL MIHEC DEČEK, KI JE VSEM RAD POSTREGEL,

KOLIKOR JE MOGEL. PA JE ODPRL VRATCA, NAJ VSTOPI MUCA K NEŽNEMU PEVCU. MUCA SI NI DALA DVAKRAT REČI. ŽE JE BILA V KLETKI IN, HAM! JE ŠEL KANARČEK NA ONI SVET. SPOZNAL JE MIHEC, DA MAČKA NI RAVNALA PO PRAVICI, VENDAR ZVONITI PO TOČI JE PREPOZNO. SICER JE IMEL KRASNO PRIDIGO IN NAUKE ZA MUCO, TODA GA MUCA NI PREVEČ VESTNO POSLUŠALA. SKOČILA JE POD POSTELJO IN SE OBLIZOVALA.

TETA JE DIVJALA PO SOBAH KAKOR KOKLJA, ČE JO VRŽEŠ Z GNEZDA, KJER ČIVKAJO MLADI KLJUNI. MIHCU JE NAŠTEVALA IMENA, DA SI JIH KAR NI MOGEL ZAPOMNITI. BUTEC DA JE, OSEL, SVOJAT, FALOT, RAZBOJNIK IN ROPAR, BARABA IN SMRKAVEC, FRKOLIN IN BOGNASVARUJ! MAČKO DA SPUSČA H KANARČKU, TAKŠNEGA DIVJAKA DA IMA ZA NEČAKA? SRAMOTA, DA BI SE PODRL SVET IN VSA PIHČEVA DRUHAL NAJ GRE NA DNO PE-

KLJA! STARI PIHEC DA BO ŠE VIDEL, ČIGAVA BABA BO DIVJE ZIJALA IN SE PRETEGOVALA OD LENOBE. MAR JE NJEJ ZA NJEGOVE ZVERINE!

PONIŽNO JE POSLUŠAL MIHEC NENAČADNO PRIDIGO IN KO JE SPOZNAL, DA JE PRIJAZNA TETKA POVEDALA VSE, KAR JI JE BILO NA JEZIKU, JE PRIPOMNIL:

»NIKAR NE BODITE HUDI, TETA! TAKIH KANARČKOV, KAKOR JE BIL TALE, IMAMO DOMA VSE POLNO. TAKOJ STOPIM DOMOV IN VAM PRINESEM ENEGA.«

TETA, KI JE BILA NA KANARČKE VSA ŽIVA IN MRTVA, JE OSUPNILA: »KAJ PRAVIŠ, MIHEC, ALI JE MOGOČE? JOJ, MIHEC, ALI JE RES? MIHEC, ZLATI MOJ MIHEC, POTEM PA HITRO SKOČI DOMOV IN MI PRINESI ENEGA, DOBIŠ CEL DINAR! TAK PRIDEN FANT!«

VZEL JE MIHEC POT POD NOGE IN KO JE PRIŠEL DOMOV, SE ŠE OGLASIL NI V HIŠI. KAR NA DVORIŠČE JE STOPIL. RJAVA KOKLJA JE VODILA SVOJO RUMENO DRUŽINO POD BRAJDAMI. S PUHOM POKRITI IN ŽIVORUMENI PICEKI SO ŠARILI OKROG NJE IN SE ČUDILI VELIKEMU ČRVU. MIHEC JE URNO POBASAL ENEGA, KOKLJA NITI NI OPAZILA TATVINE, ČRV JI JE DAL PREVEČ POSLA IN PICEKOV JE MRGOLELO, DA ŠE ENEGA POGREŠALA NI. MIHEC JE PORINIL RUMENEGA PICEKA V ŽEP IN HAJDI NAZAJ K TETI:

»TULE IMATE KANARČKA, TETA! DINAR DOBIM, POTEM PA GREM DOMOV!«

(DALJE PRIHODNJC)

ZOPET V ŠOLI

Zopet v šoli! Minul je
lepih počitnic radostni čas;
dosti je bilo brezdelja,
zdaj spet dolžnosti čakajo nas.

Duh in telo sta spočita,
vsem nam žari spet resnost v očeh,
ni nam na smeh pri pouku,
mirno sedimo v šolskih klopek.

Dajmo, učimo se pridno,
da bo gospod učitelj vesel,
da bomo vrli možje vsi,
kadar mladosti bo dan dozorel!

Nadarjeni otroci

Zgodnja zrelost pri mladini se najpogosteje javlja na področju glasbene umetnosti.

Slavni skladatelj Mozart (izg. Mozart), ki je živel v letih 1756. do 1791., je bil star 7 let, ko je prišel v Pariz. Že takrat je imenitno igral klavir in violino ter se je spoznal v vsaki partituri (v notah za orkester), ki so mu jo dali, če je bila še tako težka in zapletena. V tej dobi je tudi že skladal. Pripovedujejo, da je že v petem letu priredil koncert, na katerem je sam nastopil.

Tudi Händl (1685—1759), skladatelj in glasbenik, je bil že z 12 leti slaven; ravno tako sta Franc Schubert (1797 do 1828) in Žan Filip Rameau (izg. Ramó) (1683—1764) že kot dečka izvrstno igrala klavir in poskušala skladati.

Mali Jakob Meyerbeer (1781—1864) je kazal, ko je bil star 4 leta, že veliko nagnjenje in najodločnejšo voljo za glasbo. Leta 1800., takrat mu je bilo 9 let, je nastopil na javnem koncertu v Berlinu in vsem poslušalcem je bilo jasno, da se skriva v njem izreden glasbeni talent.

Nič manj čudežna ni bila mladost Kamila Saint-Saensa (izg.: Sen Sansa) (1835—1921), ki je že kot čisto majhen otrok imel toliko razumevanja za glasbo, da so mu starši, ko je imel šele 30 mesecev, podarili namesto drugih igrač prav majhen klavir in ga naučili note. Mali Kamil se je z vso svojo dušo predal temu drobnemu glasbilu in ni maral več za nobeno drugo igro. Jokal je vsakokrat, če so mu njegovo glasbilo zaprli. Ko je bil 5 let star, je že igral

težke Haydnove in Mozartove klavirske skladbe. V 10. letu je pa priredil lasten koncert, na katerem je igral že s spremljevanjem orkestra. Isti večer se je proslavil še en glasbeni čudežni otrok! Francis Planté, star 7 let. Z 10 leti je vstopil ta glasbeni nadarjenec na visoko glasbeno šolo v Parizu in je dobil po 7 mesecih v nagradnem igranju prvo nagrado.

Zgodnja nadarjenost pa se ne pojavlja samo na glasbenem polju, temveč tudi v drugih umetnostih in znanostih, posebno pa na književniškem polju.

Eden najbolj sijajnih primerov v tem pogledu je bil filozof Pico della Mirandola (1463—1494). Ta se je že v svojih otroških dobi posvetil filozofiji, jeziku, pesništvu, matematiki in pravi. Vse te znanosti so bile prve igre tega izredno nadarjenega dečka. Ko je dopolnil 10 let, so ga smatrali v Italiji za najboljšega govornika in največjega pesnika svoje dobe.

Ravno tako je bil Blaž Pascal (izg. Paskál) (1623—1662), slavni francoski matematik in filozof, eden najčudovitejših otroških genijev. Kakor pripovedujejo, je v 12. letu rešil vseh 32 Euklidovih matematičnih nalog (Euklid je bil veliki grški matematik, ki je živel okoli l. 300. pred Kristom).

Tudi pesništvo lahko pokaže več čudežnih otrok, od katerih je bil italijanski pesnik Dante Alighieri (1215 do 1321), ki je spisal »Božansko komedijo«, opis nebes, pekla in vic v stihih, gotovo najslavnejši. Dante je zložil svojo prvo pesem, ko je bil star 9 let.

Pesnik Torquato Tasso (1544—1595) je napisal prve verze v 10. letu, francoski pisatelj in pesnik Victor Hugo (izg.: Igó) (1802—1885) v 14. letu, dočim je pozneje slavni pisatelj Gustav Flaubert (izg. Flobér) (1821—1880) pisal povesti že pred svojim dvanaajstim letom.

Skrivnost zelene jame

(Čudoviti doživljaji dveh dečkov)

Stražniki bakrenih vrat

Vodna pot je dobila tedaj nekoliko padca, čoln je drsel hitro po gladini. Naenkrat je postala jama še širša in zelena svetloba je svetila še močneje. V njenem siju sta zagledala Tomo in Branko na koncu jame velikanska vrata, sestavljena iz težkih, z grbastimi izrastki okrašenih bakrenih plošč. Spogledala sta se — bilo je torej le res, kar je stari Mihajlo Antič zapisal v pergamentno knjigo. Tu sta imela kakor na dlani vrata v potopljeno mesto.

»Tomo,« je zašepetal Branko, »poglej te čudne postave stražnikov na desni in na levi strani!«

Dva nadčloveško velika kipa, v težkih oklepih iz zelenkastordečega bakra, sta stala na obeh straneh velikih vrat. Bila sta videti kakor dva pravljurna srednjeveška viteza z zaprtima naličnikoma. Vsak izmed njiju je držal širok bakren meč visoko nad svojo glavo, kakor da bi ga hotel v prihodnjem trenutku spustiti na vsiljivca, ki bi se drznil prekoračiti vrata.

»To vendar niso živi možje,« je menil Tomo, toda nehotе je udušil svoj glas. »Saj stojita čisto nepremično, kakor dva kipa.«

»Poglej tja, Branko!« Tomo je pokazal na neko vdolbino v skali, v kateri se je svetlikalo nekaj belega. »Ali vidiš? Mrtvaške lobanje so tam, kakor jih vidimo na pokopališčih v kostnicah ali kostnih kapelicah. Precejšnje število jih je, če prav vidim!«

Branko, pogumen kakor je vedno bil, pa je menil: »Te si hočeva prav brez skrbi ogledati, ubogi ljudje, katerim so nekoč pripadale, nam

ne bodo storili nič žalega.« Brez strahu sta krenila s svojim čolnom k duplini in Tomo je dvignil eno izmed popolnoma obeljenih lobanj, da bi si jo od blizu ogledal. »Čudno je to! Lobanja je na temenu preklana, kakor od strahovitega udarca!« Vzel je drugo v roko: »Tu imaš isto, zopet enaka poškodba!« Preiskala sta še več lobanj in sta našla na vseh isto strašno znamenje. Tomovi pogledi so venomer uhajali od mrtvaške lobanje v njegovi roki do bakrenih stražnikov z meči.

»Sedaj vem, Branko, kako je treba vse to tolmačiti. Ta bakrena moža ne stojita le kot okrasek vrat, to mi lahko verjameš!«

»Kaj meniš, Tomo, ali na koncu celo misliš, da s svojima mečema...« beseda je Branko zastala in Tomo je resno nadaljeval: »Da! To grozno kovinasto morilno orodje spustita na vsakogar, ki se približa vratom!«

»Potem bi doživela prav prijeten sprejem, če bi se kar naravnost zapeljala pred vrata!«

»Sprejem in pogreb obenem, moj dragi. Pozneje bi moja in tvoja glava povečali zbirko v tej duplini za dva lepa kosa!«

»Ugaja mi, da zbijaš šale, prijateljček! Na vsak način mi je ljubše, da obdržim še nekaj časa svojo glavo, še prav dobro jo bom potreboval!«

»Da, ali misliš? No, potem si pa izmisli nekaj prav posebno pametnega, kako bi navzlic tej zapreki prišla v potopljeno mesto. Končno bi morala biti oba skupaj vendar bolj pametna kakor tale kovinasta gospoda, ki imata v svojem telesu le nekakšno mehanično napravo!«

»Toda približno si že lahko predstavljam, Tomo, kaj naju čaka za bakrenimi vrati, ko je že tu pred njihovim pragom tako neprijetno!«

»Ali naj bo to migljaj, da se vrneva?«

»Ne, tega pa ne!« Dam ti nekoliko časa, da pošteno premisliš!« Tomo je strmel nekaj hipov poln različnih misli v ogromna vrata.

»Branko, mislim, da sem pogruntal!« Pognal je čoln tik ob skalnato steno in je poskušal odkrušiti od nje večji kos skale. Posrečilo se mu je, kajti skala je bila od vode izpodjedena in se je krušila. »Kaj pa nameravaš napraviti?« ga je vprašal Branko napeto.

»To boš takoj videl. Veslajva s čolnom nekoliko nazaj —, tako je dobro, še nekoliko —! Sedaj pa pazi Branko! Kakor veš, v šoli nisem pri telovadbi med najslabšimi za lučanje kamna. Samo škoda, da se čoln tako močno ziblje!«

»O, že vem, kaj nameravaš!« je menil Branko razburjeno, »kamen hočeš zalučati v vrata.«

»Da, uganil si. Čakaj, tu na tej polici bi lahko čoln nekoliko privezala!«

Tomo se je nato vzravnal v čolnu, medtem ko se je Branko trudil, da bi obdržal čolniček v ravnotežju. Kamen je zažvižgal po zraku in je treščil z zamolklim bobnenjem v vrata. V istem trenutku sta zgrmela meča stražnikov navzdol in sta udarila na udarjajoči kamen, ki je plosknil v vodo.

Od lučaja je Tomo izgubil ravnotežje in se prekucnil v vodo. Prskajoč je splezal zopet v čoln, moker kot miš, toda zelo zadovoljen nad uspešno zvijačo.

»Vrata so se odprla,« je zašepetal Branko, »le poglej!« »Da, tako se je zgodilo, kakor sem pričakoval! In meča stražnikov sta povedena, kakor vidiš. To sta mehanična kipa, na kar sem že spočetka računal. Za naju dva, dragi moj, pa velja sedaj: naprej, in sicer tako hitro, kakor mogoče! Kajti v mestu so gotovo slišali udarec na vrata in bodo prišli pogledat, kdo je zopet postal žrtev bakrenih stražnikov. Torej veslajva!«

Hitro sta poganjala čoln in sta ga spravila skozi špranjo na pol odprtih vrat. Za njimi je vodila vodna pot med skalami dalje, toda prevladovala je veliko bolj zatemnjena, nejasna svetloba, kakor pa v prednji jami. To pa je bilo našima prijateljima skoraj bolj prav. Našla sta kmalu nato neko v popolni temi ležečo zidano vdolbino. »Tu hočeva vse nadaljnje počakati!« je odločil Tomo. »Poglej na svojo zapestno uro, rad bi vedel, koliko časa bo preteklo, da bo kdo prišel!« Branko je naredil, kakor mu je bilo naročeno, je pa kmalu začudeno izjavil: »Moja ura stoji! Torej se je morala takrat, ko sva se izkrcala na otoku, ustaviti!«

»To je neprijetno, moja ura se je pa ravnokar kopala z menoj. Od te pač ne morem zahtevati, da bi še šla!«

Tedaj je prijel Branko Toma za roko in je rekel: »Tiho — tam prihaja luč — in sicer neke vrste čoln, kolikor morem videti!«

Brez šuma se jima je približalo čudno vozilo: bila je neke vrste gondola z visokim ladijskim kljunom iz črnega, prastarega lesa. Na tem kljunu je bila pritrjena lepa ladijska svetilka iz preluknjane srebra, v kateri je motna luč ne-

enakomerno migljala. Kolikor sta mogla dečka v nejasni svetlobi razložiti, je veslal čoln zakrinkan mož v dolgi črni obleki. Njegovo glavo je pokrivala kapuca, ki je imela le zareze za oči in usta. V gondoli pa je sedel star mož, ki je bil tudi ognjen z dolgim črnim

plaščem. Njegova glava z lepimi belimi lasmi pa je bila nepokrita.

»V najino smer gledal.« je zajecjal Branko, a tudi Tomu ni bilo prijetno pri srcu. Ali ju bo starček zapazil? Prihodnje minute bodo morale odločiti o njuni nadaljnji usodi!

(Dalje prihodnjič)

* * *

Kaj je pripovedovala kocka sladkorja?

Bilo je lanske jeseni. Učitelj je dejal v šoli: »Za nalogo mi napišite do srede, kako se dobi iz sladkorne pese sladkor. Zadnjič sem vam o tem govoril. Naloga ne sme obsegati več ko dve strani. Razdelite zvezke in pojdite domov. Je poldne.«

Mihec je prišel domov in po kosilu se je takoj lotil naloge. Sedel je k mizi in premišljal.

Hm, gospodu učitelju je lahko reči: »Napišite!« Ampak kako? Mihec prav tisto usodno uro v šoli ni pazil. Pisal je ravno pod klopjo Severjevemu Tončku seznam nogometnega moštva; učiteljeva razlaga mu je šla mimo ušes.

Danes bi to potreboval. Tonček mu za tisti seznam itak ni nič dal in za nalogo bo dobil »nezadostno«. Tako si je mislil naš Mihec.

Čez nekaj časa je postal pozoren na muho, ki si je na zvezku čistila nožice.

Mihec je pomislil, da se on nikoli tako temeljito ne umije. Nekaj časa se je s tem zabaval, potem pa je gledal skozi okno in venomer premišljal, kako bi napisal nalogo.

Zdajci je udarila ura štiri. Mihec se je prestrašil, sedel k mizi in zapisal v zvezek:

»Sladkorna pesa se pridobiva jeseni.«

In že spet ni vedel, kaj bi dalje. V tem ga je poklicala mati k malici.

»Popil bom kavo v sobi,« je predlagal Mihec ter brž odnesel kavo in zemljo. Vrgel je v kavo kocko sladkorja, vzel v roko drugo kocko, zrl nanjo in pravil:

»Ti bi mi tudi lahko nekaj povedala. Morebiti, kako si prišla na svet!«

»No dobro, ti bom pa povedala.« In preden je utegnil presenečeni Mihec odgovoriti, je kocka pričela:

»Spominjam se, kako sem bila še majhna sladkorna pesa, ki jo je kmet skrbno gojil. A nisem bila sama. To je bila velika njiva in nas je bilo na njej velikanska množica. Čim bolj smo se debelile, tem skrbneje nas je kmet ogledoval. Nekega dne — bilo je že takole jeseni, dnevi so bili deževni, noči mrzle, da smo se tresle od mraza — so prišli ljudje — okrog šest jih je bilo — in nas začeli puliti iz zemlje. Mene je izpulila starejša žena in pri tem opomnila:

„Tale je pa lepa!“ — in vrgla me je na voz k mojim družicam. Bilo jih je na vozu mnogo, tlačile smo se in še so prihajale druge. Potem nas je kmet stehtal in odpeljal v cukrarno. Tam so nas oprali in razrezali na kose, iz katerih so lužili sladkorni sok. V sladkor strnjenega, toda žoltega in umazanega so odpeljali v rafinerijo, kjer so nas čistili. Nato so nas razrezali na kocke, zložili v lične zavitke ter razdali trgovcem. Danes nas je kupila tvoja mama in zdaj ti bom osladila kavo.«

»To si pridna, da si mi vse tako lepo povedala, toda kaj se je zgodilo s tistimi koščki, iz katerih si rekla, da so lužili sladkorni sok?« je vprašal Mihec.

»No, te so si vzeli kmetje za živinško krmo.«

»Hvala, draga kocka!« je vzklilnil Mihec, brž vrgel kocko v kavo, se najedel in potem napisal nalogo. Zanj je dobil v šoli »odlično«. Toda samo po zaslugi kocke!

VIII. POTUJOČI ROBEC

Ko se je občinstvo polagoma privadilo nate in ti na gledalce, si gotovo pridobil na »korajži«, zlasti ker se zavedaš, da so prikazi vedno lepši in zanimivejši. Po sedmem prikazu opozori gledalce na mičen nov prikaz in jih lepo poprosi za pozornost in pažnjo.

Pribor

Na mizici imej dva čarobna kozarca za kavo, ki imata brušene robove, da sta bolj leskla, dva valja — pokrivača, s katerima boš pokril kozarca, čarobno šatuljo, ki je odprta, in tri svilene robčke (iz rdeče ponži-svile), od katerih je vedno le eden viden.

Prikaz

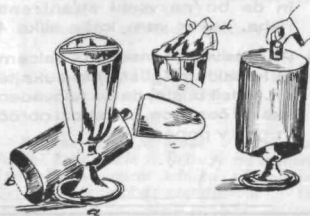
Na mizi sta dva kozarca, prazna in odprta čarobna šatulja. Poleg kozarcev ležita dva kartonasta pokrivača. Iz malega žepa ti gleda rdeč svilen robček. Vzemí ga iz žepa in pomahaj z njim, da ga vsi gledalci vidijo. Nato ga vtakni v prvi kozarec. Dobro ga zatlači, da ne visi ven. Vsi ga vidijo v prvem kozarcu, saj je kozarec prozoren in robec rdeč. Nato pokrij kozarec s kartonastim pokrivačem. Istotako pa pokrij tudi drugi, prazni kozarec. S čarobno palico se dotakni obeh pokritih kozarcev. Nato počasi dvigaj pokrivač prvega kozarca. Na veliko začudenje bodo gledalci opazili, da je robček izginil iz kozarca. Odkrij še drugi kozarec — v tem je robček. Primí ga in ga dvigni iz kozarca ter pomahaj z njim.

Nato ga spet vtakni nazaj na njegovo mesto. Zopet pokrij oba kozarca in zapri tudi prazno šatuljo, tako da gledalci vidijo, da je bila prazna. Počasi odkrij prvi kozarec. Robčka ni. Odkrij drugi kozarec. Tudi tu ga ni. Odprí šatuljo in potegni iz nje robček. Na odobravanje se lepo prikloni.

Nato zapri šatuljo, v katero si prej zopet vložil robček, ter pokrij oba kozarca. Robček se bo prikazal sedaj v drugem kozarcu, po zopetnem pokritju pa v prvem. Naposled ga iz prvega kozarca dvigni in vtakni nazaj v mali žep suknjiča. Gledalcem se lepo s poklonom zahvali za pritrjevanje, potem naj ti pomočnik odnese pribor.

Razlaga

Vzemi dva kozarca za kavo, ki sta brušena oz. vilita na robove in ravne ploskve. To pa zato, da se ob lesketajočih ploskvah kozarcev težje vidi v njih notranjost kakor pri navadnih, čisto okroglih kozarcih. Vanje vstavi dve ogledali. Pri steklarju si daj odrezati štiri navadna in cenena zrcala

tako, da jih lahko vložiš v kozarec po dva skupaj, ne da bi gledali ven. Svetla stran je torej obrnjena vedno h gledalcem. Dva pa zato, da lahko obrneš kozarec, pa bo ogledalo vseeno vedno obrnjeno k občinstvu. Ker je kozarec robat, zrcala ni mogoče opaziti. Robček vtakni prvič pri prvem kozarcu pred zrcalo. V drugem kozarcu pa je robček že prej vtaknjen za zrcalo (drugi robček). V šatulji pa je tudi že od početka tretji robček, saj je k publiki obrnjen le odprt »slepi« predal [risbe a), b) in c)].

Iz navadne rjave lepenke napravi dva valja pokrivača na risbi b) in f). Zgoraj imata pokrov, na tega pa je pribit zamašek, ki služi za ročaj. Oba valja pokrivača imata spodaj na enem delu steno nekoliko izrezano. Ko pokrivaš kozarec z levico, zasuci kozarec z desnico. Spredej bo sicer

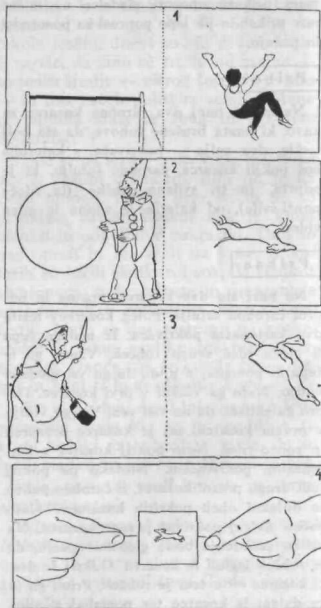
že pokrit, ali zadaj imaš zaradi ne ravnega spodnjega roba še toliko prostora, da lahko kozarec popolnoma obrneš za 90°, torej za cel obrat. Kadar je kozarec obrnjen, zabranjuje zrcalo, da bi gledalci videli robec, ki je za zrcalom. Robčki pa naj bodo iz lahke in tudi cenene »ponži svile«, da jih laže zmečkaš v kozarec.

Ne pozabi vtakniti v vsak kozarec po dve zrcali, tako da sta s hrbti zlepljeni. Prej pripravi iz kartona vzorec, da ti odreže steklar pravo obliko, ki se bo lepo prilagodila stenam kozarca [obrazec c)]. Ne pozabi pa tudi valja spodaj na eni strani nekoliko izrezati, da laže z roko nevidno obračáš kozarca. Seveda ne toliko, da bi se valj prevrnil in prekucnil celo na kozarec.

Za ta poskus moraš imeti zelo mnogo vaje. Večkrat sam poskusi prikaz, preden se z njim predstaviš gledalcem!

ŽIVE SLIKE

1. Izstrižite naše sličice (sl. 1–3)
2. Prepognite vsako tam, kjer je pikčasta črta
3. Vtaknite na sredo znotraj nit all tenak motvoz; naredite luknjico na označenem mestu in potegnite nit skozi njo.
4. Zlepите prepognjena dela, in sicer tako, da bo nit trdno držala in da bo na vsaki strani ena risba, kakor vam kaže slika 4
5. Primite vsak konec niti s palcem in kazalcem (gl. sl. 4) in sukajte nit. Videli boste, da bo telovadec skakal čez drog, pes skozi obroč in gos v ponev.

Spoštovani gospod Doropoljski,

gotovo se boste zelo čudili, ko boste dobili to moje pismo. Kako vendar je prišel Vaš lepi list »Zvonček« tudi v moje roke, kako neki sem tudi jaz, podpisani, postal Zvončkar? Čisto enostavno. Očkov brat Stane nas je prišel letos za 20 dni obiskat v Francijo in mi je ob tej priliki prinesel »Zvonček«, ki mi je bil takoj jako všeč. Zdaj ga bom stalno prejemal. Pridno čitam, tudi dve pesmici sem se že naučil na pamet. Eno sem s poudarkom deklamiral za mamin god, 8. septembra. Ko bo pa očka, ki je uradnik v banki, praznoval svoj god (sv. Andrej), bom priredil njemu na čast predstavo coprnij, ki jih v »Zvončku« razlaga mladim črnošolcem g. F. S. Zdaj se že pridno vadim. Popolnoma znam že »tovarno za girlande« in »vražje podobice«.

O uspehu Vam bom takoj sporočil.

Prav lepo pozdravljam Vas, čislani gospod Doropoljski, in vse Vaše Zvončkarje.

Mirko (Frédéric) Jankovič,
učenec 1. razr. liceja,

Lyon — Rue E. Zola, 27
France.

Dragi gospod!

Sporočam Vam, da mi list »Zvonček« jako ugaja, ker prinaša mnogo zanimivih pravljič, zabavne uganke in lepe slike.

Želel bi si samo še posebne strani za mlade filateliste, saj gotovo mnogo Vaših naročnikov, zlasti dečkov, zbira znamke. Ker pride »Zvonček« po vseh krajih, kjer

žive slovenski otroci, bi se ravno po Vašem listu lahko spoznavali in si potem izmenjavali znamke.

Kaj pravite k temu, gospod Doropoljski?

Z odličnim spoštovanjem

vdani

Pavel Krivic,
učenec mešč. šole, Celje.

Gospod Doropoljski!

Hotela sem Vam pisati iz Ptuja, kjer sem se s paponom udeležila svečane skupščine Ciril-Methodove družbe, pa nisva našla mirnega prostorčka, da bi lahko počasi napisala razglednico. Hitro namreč še ne znam pisati. Bila sem pa tisti dan tudi tako vesela in razigrana, da bi bile od samega navdušenja moje črke gotovo po 1½ cm visoke.

Vse mesto je bilo v zastavah in cvetju. Ko sem šla za sprevodom, mi je od ponosa burno utripalo srce. Ko dorastem, bom zvesta delavka in vrstah CMD.

Z iskrenimi narodnimi pozdravi

Cveta Pogačnikova,
učenka III. razr. ljudske šole,
Ljubljana.

*

Za vse lepe pozdrave — prisrčna hvala! Želja Pavla iz Celja se bo nemara izpolnila v novem letniku »Zvončka«. Saj sem že nekaj premišljeval o tej zadevi.

Gospod Doropoljski

Za svobodo domovine

Nedeljsko jutro. Od vsepovsod prihajajo vlaki z vojaki. Janez stoji in premišljuje. Ali bo še kdaj videl svojo domovino? V duhu vidi svojo domačo hišo in v njej drago svojo mater z objokanimi očmi. O, domovina, zakaj te tepta krviželjni tujec? Ne, ne bo se boril proti lastnim bratom...

Iz teh misli ga zdrami osorni poročnikov glas. Vojaki se zbero in odmarširajo. Ob Savi se bije srdit boj med Srbi in Avstrijci. Tudi 30. polk, v katerem je Janez, napada. Krogle švigajo sem in tja. Vojak, ki je pri Janezu, omahne. Zadel ga je krogla.

Zopet žrtev, nepotrebná žrtev, saj je padli vojak — Jugoslovan. Janez oprezuje, kako bi mogel preiti k Srbom. Kmalu se mu nudi taka prilika in splazi se mimo straž. Tu ga javijo poveljniku. Ko mu Janez pove, da je Jugoslovan in da bi se rad boril ob njihovi strani proti zatiralcem svoje domovine, ga častnik sprejme v srbsko vojsko.

Srbi so se morali umakniti proti Šabcu. Ponoči je. Janez je na straži. Tedaj začuje rahlo šumenje. Posluša. Nič. O, pač! Nekaj se je premaknilo. Janez vpraša: »Kdo je?« V odgovor zagrmí strel. Krogla mu švigne mimo glave. Janez prime za puško, tedaj dobi silen udarec s puškinim kopitom po glavi. Pade. Okoli njega le še šumi, šumi... Potem pa nič več.

Ko se zbudi, opazi, da je nedaleč od avstrijskega tabora. Sovražnik ga je imel pač za mrtvega, zato ga je pustil kar tam, kjer se je pod udarcem zgrudil. Naenkrat prisluhne. Začuje jok, stok, krik. Obide ga groza. Pa privlečejo iz šotorov vojaki starčke, otroke in žene ter jih obesijo na drevesa. Janezu zastaja kri po žilah, oči se mu bliskajo. O, nemoč! Kaj je napravil ta ubogi narod, da ga tako trpinčijo?...

V srbskem taboru je zelo nemirno. Poraz za porazom, Janez sedi ves zamišljen pri ognju. Tedaj pride ukaz, da se morajo Srbi umakniti preko albanskih gora. In vojska se napoti na Golgoto. Prebivalstvo beži z njimi v gore. Od daleč se sliši gromenje topov, kakor poslednji pozdrav domovine.

Vojaki bredejo po blatu. Ob poti stoji starček in se opira na palico. Zagleda ga poveljnik. »Naj blagovoli Vaše Veličanstvo sesti v voz,« reče. Kralj truden sede na trdo desko. Vojaki ga pozdravljajo. Janez koraka molče po blatu. Njegove misli so v domačem kraju. Že visoko v gorah so.

Sneg naleta. Kmalu se spremeni v gost metež. Sami blede in koščeni obrazi, v katere je trpljenje zarezalo globoke črte. Vsak trenutek se zgrudi kateri. Vojak poleg Janeza od izmučenosti omahne v sneg in zasanja večni sen. V zraku žalostno zakraka črna ptica...

Kdaj bo konec temu trpljenju? Počasi se zibljejo črne sence po poti. Pa glej! Tam se je nekaj zabliščalo. Še enkrat. Morje! Ta sladka beseda napravi vojake zopet čile. Morje, po katerem so tolikanj hrepeneli, se jim kaže tu v vsej svoji krasoti. —

Na solunski fronti. Z neodoljivo silo, brezprimernimi žrtvami in s trdnim zaupanjem v končno zmago prodira zavezniška vojska in zasedeno Srbijo. Sovrag že doživlja poraz za porazom. In končno — zmaga. Sovražnik je pobit, premagan, na tleh. Svoboda, svoboda...

Janez sedi doma v krogu svoje družine in pripoveduje vse te dogodke. Njegova deca ga verno posluša, ponosna nanj, saj je pripomogel k združitvi vseh Jugoslovanov v svobodno, edinstveno in lepo Jugoslavijo. Poslušajmo ga tudi mi: »Mladina, ti naše upanje in naš ponos! Vate polagamo vse nade za srečno bodočnost domovine. Spominjaj in klanjaj se vedno žrtvam, ki so padle v borbi za Jugoslavijo, predvsem pa se spominjaj kralja - Mučenika, Aleksandra I. Zedinitelja, ki je daroval svoje življenje za srečo nas vseh!«

Živko Rapé

* * *

Vrnitev

Pozdravljen bodi, domek moj,
spomin mladosti moje,
priromal k tebi sem nocoj,
pred duri stopil tvoje.

Popotoval sem okoli sveta
in tuje videl slave,
spoznal: najboljšje je doma,
v naročju očetnjave.

Zivan Z.

* * *

Prvi dan v šoli

Dolge dni se nisva
videli nikoli,
zdaj spet z drugo Vero
skup sediva v šoli.

Hitro je minulo
počitniško vrvenje,
spet se treba bo učiti
za šolo in življenje...

Sonja Podbojeva

Zastavice za brihtne glavice •

KRIZALJKA »GOSPOD POČEPEK JE NAREDIL POČEPEK PRI ČEPKU«

Vodoravno: 1. skupek vinskih jagod + hunski kralj, 2. trtni sok + soglasnik + kača, 3. finska luka + posoda + pesem, 4. jaz (srbhvr.) + kemijski znak za prvino, 5. sol (srbhvr.) + površinska mera, 6. pripovedna pesnitev + kratica, 7. vojna (srbhvr.) + zamašek + kaj (srbhvr.), 8. Mojzesov brat + soglasnik + mesto na Francoskem, 9. napitek + pridevek srb. vladarja.

Navpik: 1. priimek slovenskega slikarja + kraško vino, 2. vodna žival + soglasnik + denarna enota, 3. zaimsek sr. sp. + svetopisemski mož + kanón, 4. okrnjen »zob« + vzklík, 5. veznik + števník, 6. tukaj + vprašalnica, 7. pomožni jezik + naslov azijskih knezov + robec, 8. slovenska boginja + soglasnik + obmorsko mesto blizu Dubrovnika, 9. brdo blizu Beograda + varčuj!

ČRKOVNICA

K M I I Š R C O V J A U K
A R S L V S U T D E N J A
Ž A N E I G D I S I S I Ž
I L E S M U R N E B E N I

PREGOVORA

I.

premog, nadzornik, bron, visokost, senca
(Iz vsake besede vzemij tri zaporedne črke!)

II.

breza — svet — oven — riž — pet — vek
(Črtaj v vsaki besedi eno črko!)

ŠTEVILČNICA

1	2	3	4	5	bajno bitje,
2	4	5	4	3	bolezen,
3	4	5	4	3	poljedelec,
6	7	3	7	2	pesnik,
4	5	7	2	4	grška pokrajina,
5	7	6	2	4	žensko ime,
7	5	4	2	4	grški otok,
8	7	3	7	6	moško ime,
4	5	4	2	4	napad.

Prva navpična vrsta: vrh v Julijskih Alpah.

POSETNIČICA

Gvido J. Joka

Ugotovi poklic tega gospoda!

REŠITEV UGANK IZ SEPTEMBRSKE ŠTEVILKE:

1. Kvadratna dvojica. Vodoravno in navpično: 1. hrast; 2. Rutar; 3. Atila; 4. salon; 5. transport; 6. pasar; 7. Osaka; 8. rakev; 9. trava.

2. Enačbe. Top — p + pol = topol
pol — l + lice — e + a = polica
top + lice = toplice.

3. Pregovor. Previdnost je božja mast.

4. Križanka. Vodoravno: 1. poset; 6. Istra; 7. karat; 8. liter; 12. Avala; 13. korak. Navpično: 1. pik; 2. osa; 3. Stritar; 4. era; 5. tat; 8. lak; 9. Ivo; 10. Ela; 11. rak.

5. Zlogovnica. 1. bober — zober; 2. meter — veter; 3. ideja — odeja; 4. borec — norec; 5. sreda — čreda; 6. Anica — enica; 7. lonec — konec. — Zvonček.

6. Dopolnjevalka. 1. sraka; 2. usta; 3. šest; 4. Ares; 5. kapus. — Sušak.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Fedor in Aljoša Janušičeva, Anton Deljak in nekdo, ki se je pozabil podpisati, iz Ljubljane: Dušan Lebar iz Brežic; Anton Tement iz Vitine-Kosovske; Eda, Robert in Henrik Neubauerjevi z Golnika; Danica Hočevarjeva iz Metlike; Ivan, Marjan, Matko in Terezika Svolsjakovi iz Doba pri Domžalah; Božo in Milena Kokotčeva iz Stare cerkve pri Kočevju; Vlasta Vagajeva iz Novega mesta.

Dne 6. septembra je vsa Jugoslavija kar najsvetaneje praznovala rojstni dan ljubljenega mladega kralja Petra II. Še tri leta in zasedel bo prestol svojih slavnih dedov Karadorđevićev, prestol, na katerem so njegovi predniki ustvarjali današnjo Jugoslavijo. Življenje mladega kralja, ki se skrbno pripravlja na bodočnost, ves naš narod spremlja z največjo ljubeznijo.

Prejšnji mesec je zgrmel v Blejsko jezero velik škroplilni avto, ki je črpal vodo iz jezera za škropljenje cest. Ko je bil avto že poln vode in je šofer hotel odpeljati, so popustile zavore in avto je zdrdral v jezero. Šofer se je še pravočasno rešil z odskokom. Na razne načine so poskušali avto potegniti iz vode, pa se jim to ni posrečilo. Na pomoč so poklicali mlade potapljače iz Ljubljane, dijake, ki so se nedavno v potapljaštvu poizkušali na našem Jadranu. Pomoč teh pogumnih fantov je bila uspešna in so avto potegnili iz jezera.

Letos poleti je neka angleška trgovina v Londonu prodala drugo najdražjo znamko na svetu. Ko je l. 1885. izdala Švedska nove znamke po 3 šilinge, so bile vse zelene barve. Znamka te izdaje, ki so jo prodali, pa ni bila zelena, temveč rumena. Najprej so mislili, da je obledela na soncu, toda kemičnim potom so ugotovili, da je bila njena barva vedno rumena. To napako je napravila tiskarna znamk. Zato je tudi doživela tako visoko ceno 5000 funtov šterlingov (1 milijon 200 tisoč dinarjev.)

V Nemčiji so izdali naredbo, da je treba na vseh ljudskih šolah od 1. do 4. razreda vprašati učence, kakšen instrument bi radi igrali. Na neki šoli so odgovorili učenci takole: 717 se jih je javilo za klavir, 406 za harmoniko, 355 za gosli, 160 za mandolino, 27 za boben, 9 za pihalna glasbila in 6 za čelo.

Na Francoskem in v Ameriki so pričeli zdraviti otroke, ki so oboleli za oslovskim kašljem, pomanjkanjem teka in podobnimi boleznimi, s pomočjo letal. Bolno deco potegnejo v višino 3000 metrov in tu kroži aeroplan 30—40 minut. Poleti se vrše v športnih letalih, da more biti deca direktno izpostavljena sončnim žarkom in čistemu zraku. Z otroki se dvigne v zrak tudi zdravnik.

Običajno mislimo, da so najtrše in najtrajnejše ceste iz betona. Toda s poskusi je dokazano, da je še boljši material na svetu. Na Angleškem so napravili ceste iz betona, gume, linoleja, asfalta in lesa. Te poskusne ceste so bile zgrajene v obliki krogov in so bile široke 10 metrov; po njih so vozili težki tovorni avtomobili. Poskusi so pokazali, da so se ceste iz betona in asfalta najslabše odrezale. Inženirji se sedaj ukvarjajo z mislijo, da bi pričeli graditi ceste iz linoleja.

Majhna letala za šport in potovanja prihajajo vedno bolj v modo. Zlasti v Ameriki število privatnih letal te vrste prav naglo raste. Ta čas je posebno priljubljeno lahko letalo »Cub«, ki ima zaprto kabino z dvema udobnima sedežema. Za pogon služi navaden avtomobilski motor za 40 konjskih sil in tudi poraba bencina ni večja kakor pri srednjem velikem potniškem avtomobilu.

V južnozahodni Angleški leži mesto, katerega ime obsega polovico črk abecede, ne da bi se v njem ena črka ponavljala. Mesto se imenuje: Buckfastleigh.

Iz Istambula v Turčiji poročajo, da je poštna uprava v Iranu sklenila izdati serijo spominskih znamk, ki bodo narejene iz svile, slike na njih bodo pa iz tenkih zlatih plasti.

Kar potrebuje mladina

v šoli in doma,
dobi v

Učiteljski knjigarni
v Ljubljani — podružnici v Mariboru

Posebno
priporočamo
bogato izbiro lepih
mladin. knjig po znižanih
cenah. — Izberite knjige po
cenikih, ki jih imajo šolski upravitelji!

klišeeje

izdeluje klišarna

»JUGOGRAFIKA«

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23

enobarvne,
večbarvne,
za časopise,

knjige, revije,
razglednice itd.